

**EL LLIBRE  
DE LA SETMANA**

# Només la mentida et salvarà

MARINA  
ESPASA

El que es coneix com la trilogia *Claus i Lucas*, que avui reedita Amsterdam en català i Asteroide en castellà (n'hi havia

hagut fa anys una edició a La Magrana, i una altra en castellà a El Aleph, dos segells desapareguts en el sentit literari del terme) són tres novel·les que es van publicar originalment per separat a Suïssa. Aquest país havia acollit l'escriptora hongaresa exiliada Agota Kristof (Csikvánd, Hongria, 1933 - Neuchatel, Suïssa, 2011), la qual, al seu torn, va adoptar el francès com a llengua literària:

les va titular *Le grand cahier* (1986), *La preuve* (1990) i *Le troisième mensonge* (1992).

Només la lectura de la primera ja és una experiència literària, però llegir-les totes tres seguides, amb el cor a punt de sortir-nos per la boca, és una de les que no s'obliden fàcilment. Pels

temes que tracten (l'absurd de la guerra, el dolor, la mort, la identitat) i, encara més, per com ho fan: amb un estil despul·lat i fred, gairebé com unes anotacions a peu de pàgina d'una obra de teatre i fent servir els mecanismes de la ficció al màxim de les seves possibilitats per provocar una operació gairebé cruel amb el lector. D'una banda, i gràcies a un realisme extrem (i aparent), fer-li creure que viu en una ciutat de l'Europa Central on cauen bombes i obusos, que ha d'anar a tallar llenya al bosc i després donar el menjar a les gallines, que tindrà fred a la nit. De l'altra, el que es va descobrir a mesura que s'avança en la lectura no fa sinó recordar-li al lector que està llegint, que tot és mentida, que són pàgines plenes de tinta les que l'estan fent plorar com si aquells nens acabessin de sortir per la porta.

## El filtre necessari de la ficció

Agota Kristof sap conduir a través del camp de mines que és la literatura, amb perills mortals a cada pàgina (la carrincloneria, la superficialitat, la manca d'estil), i sortir-ne il·lesa. Agafa la mà del lector i tra-

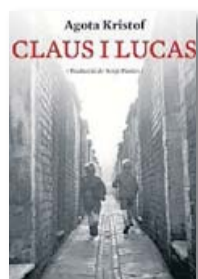
vessa amb ell una ciutat sota les bombes mentre li diu a cau d'orella: "Tanca els ulls i confia en mi, perquè no tens cap altra manera de sobreviure". No hi ha cap altra manera de llegir, tampoc: encara que el narrador sigui el més sospitós dels narradors, val més creure-se'l i deixar-se endur pel torrent de paraules que serveix que fer-se el desconfiat i pretendre saber-ne més, perquè la funció de la ficció és aquesta: mentir, o posar un filtre entre nosaltres i la realitat que la revela.

Kristof, i moltíssima altra gent com ella, va viure algunes de les experiències més traumàtiques del segle XX (les guerres mundials, les civils, els règims dictatorials, les dictadures del proletariat, les successives revolucions i contra-revolucions) i en va emergir com ho fan els supervivents: vius, però sense parts essencials d'ells mateixos. Tolls o dements, com alguns dels protagonistes de la novel·la.

Mentir és una de les maneres que hi ha de sobreviure quan les coses van malades i aquest llibre, que és un i que en són tres a la vegada, explica el que li va passar a Agota Kristof precisament perquè res del que hi explica li va passar com ho explica. Llegir-lo és voler-s'ho creure tot: la història del Claus i la del Lucas, la d'un estranger que arriba a una ciutat de províncies, la dels secretaris del partit que només escalen, la de les mares que esperen que tornin els fills, la de les àvies cruels i la dels pares adoptius, la dels amants que s'han d'acomiadar a l'alba i la dels germans que no poden viure lluny els uns dels altres sense sentir que són morts per dintre. Si hi ha llibres que fan lectors de per vida, aquest n'és un. ♦♦



ATTILA KOVACS / EFE



**CLAUS I LUCAS**  
AGOTA KRISTOF  
AMSTERDAM /  
LIBROS DEL  
ASTEROIDE  
TRADUCCIÓ DE  
SERGI PÀMIES  
424 PÀG. / 24,95 €